

Annotation. In the article the problems of becoming and directions of improvement of equity market are explored in Ukraine.

Key words: financial market, securities, financial resources, mechanism of pricing, fund market, corporate management, joint-stock companies.

УДК 330.53

Л.М. Яременко, к. е. н., доцент

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди»

СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РЕФОРМУВАННЯ

У статті проаналізовано стан бухгалтерського обліку в Україні. Описано нормативно-методичне забезпечення щодо ведення бухгалтерського обліку. Запропоновано перспективи реформування бухгалтерського обліку.

Ключові слова: бухгалтерський облік, процес реформування, нормативно-методична база, система обліку.

Перехід України до ринкових відносин зумовив кардинальні зміни в бухгалтерському обліку, що відбуваються, з орієнтацією: на міжнародні стандарти, положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а також привів до відповідної зміни концепції бухгалтерського обліку. Трансформація економіко-правового середовища, курс на ринкові та інтеграційні перетворення в Україні супроводжуються реформуванням бухгалтерського обліку. Проведення заходів з реформування бухгалтерського обліку потребує перегляду та оновлення попередньої нормативно-методичної бази, яка є недосконалою та необґрунтованою зі сторони держави. Основним завданням для України в ході реформування стало застосування такої методології бухгалтерського обліку і звітності, що відповідала б міжнародним стандартам, які є найбільш уніфікованими вимогами щодо ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності та орієнтовані на зближення національних систем бухгалтерського обліку.

Теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку досліджували багато відомих учених: М. Білуха, Ф. Бутинець, Б. Валуєв, С. Голов, Г. Кірейцев, М. Кужельний, А. Кузьмінський, В. Палій, М. Пушкар, Я. Соколов, В. Сопко,

И. Ткаченко, В. Швець та інші. Водночас в умовах реформування бухгалтерського обліку багато питань у частині теоретичних основ обліку залишаються не визначеними.

Вибір пріоритетів у сфері бухгалтерського обліку — дуже важливе, складне і відповідальне завдання молодих науковців. Принциповим критерієм такого вибору є питання постійного вдосконалення реформованої системи бухгалтерського обліку. Адже наукова теорія загалом і теорія бухгалтерського обліку зокрема формуються під впливом праць і відкриттів багатьох поколінь учених.

Будь-які трансформаційні процеси в економіці впливають на розвиток бухгалтерського обліку. Сучасна світова економіка характеризується як інформаційна, або економіка знань. Основними рисами такої економіки є зменшення частки індустріального виробництва, глобалізація, рух капіталів і трудових ресурсів, значне збільшення частки інтелектуальної праці та інформаційних технологій. Критерієм успішності роботи підприємства поряд із традиційними показниками прибутку і рентабельності є його ринкова капіталізація. Це зумовило потребу трансформації бухгалтерського обліку, який відображає економічні явища і процеси. Серед основних особливостей, які характеризують тенденції розвитку обліку останніх років відповідно до нових потреб користувачів облікової інформації, виділяють наступні: пріоритет балансу; розширення меж застосування справедливої вартості; заміна концепції власності концепцією контролю; перехід від обліку майна до обліку ресурсів; регулювання звітності, а не обліку [7, с. 17-24].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 11.05.2000 р. № 1707-III затверджено комплексний пакет з нормативно-методичної бази бухгалтерського обліку, який включає:

- положення (стандарти) бухгалтерського обліку;
- форми фінансової звітності, примітки з додатком до річної фінансової звітності;
- План рахунків і спрощений План рахунків бухгалтерського обліку з Інструкцією по їх застосуванню;
- Регістри бухгалтерського обліку і Методичні рекомендації по їх застосуванню;
- Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, біологічних активів і запасів, з формування облікової політики й застосування суттєвості;
- Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку;

– Інструкція по інвентаризації [1].

Перехід України до ринкових умов господарювання потребував перегляду раніше існуючих положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Відповідно до цього була розроблена Державна програма його реформування, визначені заходи, яких мали при цьому вживати, проте не було чітко визначено, яким має бути сам облік, які концептуальні положення слід покласти в його основу [5, с. 18-25].

Розробка й впровадження положень (стандартів) бухгалтерського обліку не може вирішити цього питання. Це підтверджує досвід Російської Федерації, де була розроблена Концепція бухгалтерського обліку на близьку і далеку перспективу, прийняті національні стандарти, однак на практиці виявилось, що ця концепція потребує суттєвих уточнень і узагальнень, які було визнано самими розробниками [6, с. 36]

До питання реформування бухгалтерського обліку багато науковців обґрунтовують свої власні підходи та відстоюють свою думку, Так, наприклад С. Голов, розглядаючи питання реформування обліку, виділив щодо її доцільності три точки зору українських економістів:

- 1) у реформі немає гострої потреби;
- 2) реформа необхідна, але здійснювати її слід зважено і осмислено;
- 3) реформа зводиться до переходу на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку [2, с. 9-17].

Іншої думки придержується З. Гуцайлюк за його словами реформування діючої системи бухгалтерського обліку, яка існувала в часи адміністративно-командної системи управління і для задоволення інформаційних потреб практично була, непридатною, розпочалося ще в перші роки формування повноцінних ринкових відносин. Однак при цьому основні зусилля економістів були спрямовані на аналіз зарубіжних систем обліку і контролю з метою запозичення позитивного досвіду. Розвиток теорії бухгалтерського обліку в Україні проходить, по-перше, повільно; по-друге, спонтанно; і, по-третє, безсистемно [3, с. 11-17].

Л. Кіндрацька свого увагу зосереджує на необхідності створення служби інформаційного менеджменту, оскільки в умовах хаотичних змін змісту нормативно-правового забезпечення складно усвідомити необхідність ведення обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності. Відсутність реальних кроків щодо спрощення обліку, наближення норм і процедур фінансового обліку та податкових розрахунків свідчить про декларативність намірів [4, с. 30-33].

Отже, сучасний соціально-економічний розвиток характеризується зростанням ролі чинників, пов'язаних із глобалізаційними процесами, інтелектуалізацією та інформатизацією господарського життя суспільства,

Інформатизація в умовах реформування є дуже характерною щодо ведення бухгалтерського обліку, тому до нього постійно висуваються нові вимоги. Невідповідність існуючої системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності сучасним економічним реаліям та потребам суспільства зумовлює перегляд його теоретичних засад. Удосконалення потребує і нормативно-методичне забезпечення. Безперечно, має здійснюватися робота з перегляду та вдосконалення розроблених і запроваджених положень (стандартів) бухгалтерського обліку, змінюватися і запроваджуватися нові МСФЗ, що є орієнтирами положень бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 11.05.2000 р. № 1707-III із змінами та доповненнями // Практикум з бухгалтерського обліку: Навч. посібник. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. — С. 53-67.
2. Голов С. Бухгалтерський облік: від рахівництва до інтегрованої інформаційної системи // Бухгалтерський облік і аудит. — 1998. — №5. — С. 9-17.
3. Гуцайлюк З. Деякі питання реформування системи бухгалтерського обліку: концепція та реалізація // Бухгалтерський облік і аудит. — 2007. — №10. — С. 11-17.
4. Кіндрацька Л. Теорія бухгалтерського обліку: сучасні реалії оновлення // Бухгалтерський облік і аудит. — 2008. — №12. — С. 30-33.
5. Моссаковський В. Концепція побудови бухгалтерського обліку в Україні // Бухгалтерський облік і аудит. — 2007. — №10. — С. 18-25.
6. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: Монографія. — Житомир, 2005. — 548 с.
7. Уманців Г. Облік у системі мікро- та макроекономічного управління // Бухгалтерський облік і аудит. — 2008. — №4. — С. 17-24.

***Annotation.** In the article the state of recordkeeping is analysed in Ukraine. The normative-methodical providing is described in relation to the conduct of record keeping. The prospects of reformation of recordkeeping are offered.*

***Key words:** record-keeping, process of reformation, normative-methodical base, system of consideration.*